

ROZLIŠOVANIE CHARIZIEM

Úvod

Používanie chariziem v sebe skrýva určité riziko. Môže byť totiž nebezpečné, ak sa to deje samoučelne alebo so zámerom nadobudnúť moc, vďaka ktorej by sme stúpili v očiach iných.¹ Na druhej strane zase prechádza cez nich Božia láska a požehnanie skrze Cirkev – bratov a sestry - do sveta spôsobmi, ktoré sú veľmi špecifické a presahujú naše ľudské schopnosti. Je preto veľmi potrebné dôkladne rozlišovať (mnohí učitelia duchovného života to zdôrazňujú), či pôvodcom týchto špecifických prejavov je skutočne Boh alebo naša prirodzenosť, či azda náš zlý Nepriateľ.² Ak toto rozlišovanie vykonáme správne – v Duchu a z Ducha, môžeme dané skutočnosti vskutku hodnotiť ako charizmu, ako vôľu Boha.³

Kritérií je niekoľko. Rozdeľujú sa na *všeobecné* a *špecifické*. Všeobecné platia pre všetky charizmy a prejavy Ducha, špecifické sa vzťahujú na konkrétne charizmy či prejavy (bude o nich reč pri jednotlivých charizmách).

Všeobecné kritéria rozlišovania

Všeobecné kritéria rozlišovania pravosti chariziem a charizmatických prejavov je možné rozdeliť na objektívne a subjektívne. Subjektívne kritéria sa týkajú nositeľa charizmy a boli už vyššie vymenované. V podstate ide o to, či daná osoba je psychicky zdravá a vyrovnaná (to však neznamená, že mentálne chorá osoba nemôže byť obdarená charizmou) a či má snahu podľa svojich možností a schopností naplno praktizovať život viery.

- **objektívne kritéria**

Charizmy alebo charizmatické prejavy nesmú vylučovať alebo popierať tieto rozmery:

1) kristologický

Charizmy alebo charizmatické prejavy vedú k prehĺbeniu osobného vzťahu k Ježišovi ako jedinému Vykupiteľovi, Osloboditeľovi a Pánovi (porov. 1Kor 12,3; 1Jn 4,1-3). Je to dôležitý moment pri rozlišovaní.

2) trinitárny

¹ Por. MADRE, P., *Túžte po charizmách*, Bratislava: Lúč 1996, s. 6.

² Por. KEMPENSKÝ, T.: *Nasledovanie Krista III*, 54 a Scaramelli, J.B.: *Pravidla pro rozlišování duchu*. s. 4.

³ Por. RAHNER, K.: *Skúsenosť ducha. Turíčne meditácie*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška 1999, s. 51.

Dary Ducha a charizmatické prejavy sú spôsoby prítomnosti a účinkovania Trojjediného Boha, preto výlučné sústredenie sa na niektorú osobu je neúplné a zavádzajúce.⁴ V niektorých modlitbových skupinách sa objavuje sústredenie len na osobu Ducha Svätého (pneumatologický monizmus), akoby Otec a Syn neexistovali. Inokedy zase sa Duch Svätý chápe len ako božský prejav a sila, nie ako osoba (modalistické chápanie).⁵ Charizmy a ich prejavy majú prinášať správny a pozitívny obraz o Bohu, nesmú vylučovať - ani z úcty, ani z modlitby - žiadnu osobu Trojice.

3) ekleziologický

Duch Svätý je duchom jednoty a nie rozdelenia. Ide o jednotu s Božím slovom, sviatosťami a o poslušnosť voči cirkevnej autorite.

Vo vzťahu k autorite rozpor môže nastať vtedy, ak sa charizma stavia do úlohy zvrchovanosti, alebo ak autorita uháša Ducha. Ale práve vtedy je namieste služba jednote – služba charizmatická a nie schizmatická. Kde nejestvuje toto úsilie o jednotu, tam nie je pravá charizma alebo prejav Ducha. Z tohto vyplýva veľká úloha hľadať jednotu: medzi hnutiami navzájom, medzi hnutiami a cirkevnou autoritou (medzi konkrétnym spoločenstvom a farárom danej farnosti) a jednotu na ekumenickej rovine.⁶ Základným kritériom je láska (nie nadávanie či ohováranie kňaza, alebo na druhej strane spochybňovanie či zosmiešňovanie spoločenstva).

Charizmy slúžia na budovanie celej Cirkvi, nielen pre obohatenie modlitebnej skupiny. Viazu sa na silu vydávania svedectva a evanjelizácie. Preto nie je správne, ak sa nejaká modlitebná skupina uzatvára do seba a obmedzuje sa len na pravidelné spoločné stretávanie sa. Skutočným charizmatikom je len ten, kto v rámci svojich možností i schopností horlivo evanjelizuje. Platí to o jednotlivcoch, ako aj o modlitebných skupinách.⁷

4) mariánsky rozmer

Charizmatické hnutie začalo u odlúčených bratov a od nich prešlo ku katolíkom. Spolu s týmto fenoménom mnoho katolíkov prebralo aj protestantské prvky: na mnohých stretnutiach sa vylučuje mariánska úcta, niekde sa odmieta aj modlitba ruženca. Práve mariánska úcta je rozlišovacím znakom medzi katolíckou a protestantskou Charizmatickou obnovou.⁸

⁴ Por. ZVĚŘINA, J.: *Teologie agape*. Svazek I. Praha: Scriptum 1992, s. 195.

⁵ Por. ZVĚŘINA, J.: *Teologie agape*. Svazek I. Praha: Scriptum 1992, s. 204.

⁶ Por. ZVĚŘINA, J.: *Teologie agape*. Svazek I. Praha: Scriptum 1992, s. 195, 204.

⁷ Por. MADRE, P., *Túžte po charizmách*, Bratislava: Lúč 1996, s. 21-22.

⁸ Por. JÁN PAVOL II: Príhovor delegátom 1. medzinárodnej konferencie vedúcich katolíckej charizmatickej obnovy, Rím 7. 5. 1981.

- **konfrontácia**

Charizmy alebo charizmatické prejavy musia byť konfrontované s:

1) Božím slovom a náukou Cirkvi

Vyššie už bolo povedané, že Duch Svätý je duchom jednoty a nie rozdelenia. Je to jednota Božieho slova, sviatosti a poslušnosti cirkevnej autorite.

Konkrétne to znamená, že charizma alebo charizmatický prejav nemôže byť v rozpore s Božím slovom a náukou Cirkvi, lebo v Božom slove pôsobí ten istý Duch a Boh predsa nemôže byť sám proti sebe. Nikdy nekoná proti Božiemu a prirodzenému zákonu.

2) Božou láskou

Charizma alebo charizmatický prejav prinášajú skúsenosť Božej lásky: *Boh ma miluje*. Charizma robí človeka vnímavým pre hriech a vedie k odpúšťaniu i zmiereniu.

3) vnútorným prežívaním⁹

Je dôležité skúmať, čo v našom vnútri vyvoláva daný charizmatický podnet.

Známky pravosti sú: vnútorný pokoj a útecha, radosť, sloboda, nutkanie k modlitbe chvál a ďakovaniu, naliehavosť (pozor na rozlišovanie medzi naliehavosťou výzvy a nepokojom) a pod..

Známky falošnosti: sklúčenosť, smútok, krčovitosť, zmätok, nepokoj, paralyzovanie v činnosti a pod..

4) s inými skúsenosťami¹⁰

Je potrebné sa vedome orientovať na Boha a v dialógu (v modlitbe) s ním porovnávať danú skúsenosť (charizmu alebo prejav) s inými duchovnými skúsenosťami, v ktorých sme jasne rozpoznali Božie pôsobenie alebo účinky Zlého (skúmať jasnosť Božieho pôsobenia).

5) efektívnosťou alebo užitočnosťou

Cez charizmu Duch Svätý robí ďaleko väčšie veci, ako je schopný urobiť človek. Boh vlastne buduje na prirodzených základoch, ktoré svojou milosťou umocňuje tak, že prinášajú ešte väčšie ovocie a efektívnosť pre vlastný duchovný život a hlavne pre iných. Napr.: pri charizme pohostinstva sa skryté zranenia uzdravujú cez jednoduché privítanie daného človeka, pričom ten hosťiteľ neurobil nič mimoriadneho – len možno podal ruku a usmial sa. Teda Duch Svätý cez charizmu dáva rast a dozrievanie, dáva podnety ku konkrétnemu konaniu.

⁹ Por. BAUMERT, N., SJ: *Dary Ducha Ježíšová. Charizmatická dimenze cirkve*. 3. díl. Teologický rozbor charizmatické dimenze cirkve. Praha: Pastorační středisko 1994, s. 21-22.

¹⁰ Por. BAUMERT, N., SJ: *Dary Ducha Ježíšová. Charizmatická dimenze cirkve*. 3. díl. Teologický rozbor charizmatické dimenze cirkve. Praha: Pastorační středisko 1994, s. 22.

Z tohto vyplýva jedna veľmi dôležitá úloha: spoznať, v ktorej oblasti nás Duch Svätý neobdaroval (toto je veľmi dôležité aj pre hľadanie osobného povolania). Niekedy môžeme byť až tak veľmi zaujatí vlastnou predstavou o službe, že môžeme dokonca prehliadnuť, ba aj ignorovať úplne jasné výzvy zo strany Ducha Svätého.

6) inými bratmi a sestrami

Pravosť charizmy potvrdzujú iní. Pokiaľ sa tak nestane v dostatočnom počte prípadov, a ak sa počet týchto potvrdení nezvyšuje, je lepšie sa zriecť danej charizmy.¹¹

Táto konfrontácia s inými môže byť priama alebo nepriama.

V prvom prípade ide o priame reakcie ľudí na konkrétne charizmy a ich prejavy či používanie. Čím je viacej pozitívnej priamej spätnej väzby, tým je väčšia istota - potvrdenie. Preto sa odporúča aj priamo spýtať sa ľudí, ako sa cítia, čo prežívajú, ako vnímajú dané skutočnosti a pod..

V dôležitých skúsenostiach je dokonca potrebné predložiť výzvy, ktoré vnímam ako Božie pôsobenie, duchovne skúseným ľuďom, aby ich preverili.

Zodpovední za modlitbové skupiny sú povinní v duchu lásky upozorniť a usmerniť, ak nepravá charizma narúša jednotu, elán modlitby, alebo ak je používanie charizmiou nesprávne. Na druhej strane nositeľ charizmy musí preukázať pokoru a vypočuť si podobnú pravdu bez pobúrenia.¹²

V druhom prípade (nepriame potvrdenie) ide skôr o správanie sa ľudí voči nositeľovi charizmy. Napr.: s akými problémami, otázkami, požiadavkami či prosbami iní prichádzajú za mnou.

Na záver tejto kapitoly je veľmi dôležité upozorniť na to, že sa nemôžeme uspokojiť len s jedným jediným kritériom. Je potrebné, aby sa viacero rôznych kritérií vzájomne doplňovalo. Veľkosť istoty však môže byť v jednotlivých prípadoch rôzna. No napriek tomu, že Boh je vo svojom pôsobení jasný a jednoznačný a človek má morálnu istotu jeho pôsobenia, tak nikdy nemôže s absolútnou istotou vedieť, ako ďaleko dospel vo vnímaní Božieho pôsobenia i v jeho správnej interpretácii.¹³

Spracoval: Imrich Degro

© Spoločenstvo sv. Michala Archanjela v Košiciach

¹¹ Por. MADRE, P., *Túžte po charizmách*, Bratislava: Lúč 1996, s. 27.

¹² Por. MADRE, P., *Túžte po charizmách*, Bratislava: Lúč 1996, s. 25-26.

¹³ BAUMERT, N., SJ: *Dary Ducha Ježíšova. Charizmatiká dimenze církve*. 3. díl. Teologický rozbor charizmatiké dimenze církve. Praha: Pastorační středisko 1994, s. 222.